

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

55-2

BRNO 2014

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 55
Volume 55

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady <i>Head of editorial board</i>	Pavel Kouřil
Redakční rada <i>Editorial board</i>	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veličák
Odpovědný redaktor <i>Editor in chief</i>	Petr Škrdla
Výkonná redakce <i>Assistant Editors</i>	Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Hedvika Břínková
Technická redakce, sazba <i>Executive Editors, Typography</i>	Alice Del Maschio
Software <i>Software</i>	Adobe InDesign CS5
Vyobrazení na obálce <i>Cover Picture</i>	<i>Mikulčice-Valy, most č. 1. Předběžná rekonstrukce mostu R. Skopala, podle Poláček 2000 (viz obr. 9 na str. 46)</i> <i>Mikulčice-Valy, bridge No. 1. A preliminary reconstruction of the bridge by R. Skopal, in accordance with Poláček 2000 (see Fig. 9 on page 46)</i>
Adresa redakce <i>Address</i>	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk <i>Print</i>	Azu design s.r.o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2014

Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR

Copyright © 2014 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČR, BRNO,
V. V. I.: AKTIVITY V ROCE 2013

V intencích „Programu výzkumné činnosti na léta 2012–2017“ pokračoval Archeologický ústav Akademie věd ČR, Brno, v. v. i., roku 2013 především v základním výzkumu výběrově zvolených témat prehistorie a historie.

Problematika *paleolitu a paleoetnologie* byla zkoumána ve více segmentech. Počátků středoevropského mladého paleolitu se dotkly terénní odkryvy na lokalitách szeletienů v Želešicích (řešeny otázky stratigrafie a absolutního stáří szeletienů na Moravě) a bohunicienů v Ořechově (přínos k absolutnímu stáří bohunicienů). Publikováno bylo rovněž nezápadněji položené naleziště bohunicienů na Hradsku u Mšena. V rámci přípravy stavby archeoparku v Pavlově, který by měl odborníkům i nejširší veřejnosti přiblížit výsledky dlouholetých výzkumů ústavu na jihomoravských sídlišťích lovců mamutů, byla provedena sondáž na lokalitě Pavlov I. Zásadním novým zjištěním se zde stala identifikace starší, dosud málo známé fáze gravettienů (pavlovienu), předcházející vrcholnému období této kultury. Monograficky se pak podařilo vyhodnotit výzkum uskutečněný roku 2006 pro potřeby prezentace klasické gravettské stanice v Předmostí u Přerova v prostorách terénní muzejní expozice. V jižní části sídliště, s funkcí spíše odkladiště a prostoru specializovaných aktivit, byla prozkoumána velká skládka většinou přepálených mamutích kostí s doklady lidských aktivit (kamenné nástroje, červené barvivo). V roce 2013 proběhl rovněž záchranný výzkum v poloze Mohelno – Plevovce, s důležitým objevem epigravettských kamenných struktur, datovaných do posledního glaciálního maxima, a dále sondáž na mezolitickém sídlišti Velenice – Malý medvědí tábor (Českolipsko, skalní převis), podle výsledků výzkumu středomezolitickém. Zmínit je třeba konečně lednovou expedici do oblasti Afarské deprese a údolí Modrého Nilu v Etiopii, realizovanou za participace univerzity v Addis Abebě, se získanými doklady středo- a počínajícího mladopaleolitického osídlení.

V rámci Oddělení *moravsko-slezského pravěku* pokročilo zpracování fondu kamenných štípaných nástrojů mladšího eneolitu a kultury zvoncovitých pohárů, do tisku byla odevzdána týmová monografie *Lithic chipped industries of young eneolithic of Moravia and Czech Silesia* (J. Kopicz – A. Přichystal – L. Šebela), podávající první

souborný přehled o štípané industrii mladého eneolitu na území Moravy a českého Slezska. Postoupila také příprava dvou publikačních výstupů k lužické kultuře českého Slezska: jednak souhrnné analýzy její materiální náplně a sídelní struktury, jednak publikace výzkumu pohřebišť ve Vlašovičkách u Opavy.

Studium doby římské se věnovalo jednak komplexnímu teoretickému a terénnímu výzkumu vývoje moravského území v době římské (problematika sídelních struktur a jejich environmentálního zázemí, společenská diferenciacie a její záznam v hrobových i sídlišťních nálezech atd.), jednak výzkumu římské vojenské expanze na barbarská území ve střední Evropě a studiu římsko-germánských vztahů v 1.–4. století po Kristu. K prvnímu tématu významně přispěl rozsáhlý záchranný odkryv na katastru obce Jevišovka, kde byly zdokumentovány reprezentativní nálezy celky ze střední doby římské, velmi přínosné pro sídlišťní archeologii doby římské. Systematické terénní výzkumy a povrchové prospekce římských vojenských zařízení pak proběhly v roce 2013 na území Moravy (terénní výzkumy Mušov – Burgstall, Pasohlávky, Přibice, Charvátská Nová Ves), Dolního Rakouska (terénní prospekce Engelhartstetten, Strebersdorf) a severní Itálie (terénní prospekce Aquileia). Podařilo se přitom identifikovat dosud neznámé pochodové tábory a shromáždit značně důležité nové datovací soubory.

Období stěhování národů se věnovaly dvě obsáhlé studie, publikované v tematických sbornících, přibližující komplikované poměry a proměny, kterými prošla Morava a celé střední Podunají v 5. a 6. století po Kristu. Diskutovány zde byly problémy schopnosti archeologických nálezů z tohoto období dokumentovat kulturní změny, mocenskopolitické a etnické zvraty, ale i moc vládnoucích elit, prezentujících se prostřednictvím honosných předmětů ve výbavě hrobů. Další sezona soustavného terénního výzkumu langobardské nekropole z doby stěhování národů v Mušově přinesla objev dvanácti nových hrobů, nedestruktivní letecká a geofyzikální prospekce upřesnila informace o rozsahu nekropole, významný posun znamenala aplikace přírodovědných analýz (stronciové analýzy, aDNA), publikovány byly též první předběžné souhrnné poznatky o lokalitě.

Archeologie raného a vrcholného středověku zaměřila svoji pozornost na stěžejní struktury raných mocenských center (opevnění, brány a mosty hradiště v Mikulčicích),

kulturní i mocenskou expanzi mojmírovské Moravy na konci 9. století k severu či na genezi a vývoj parcelace vrcholně středověkých měst. Tři uveřejněné studie se věnovaly výstavbě, utváření a vývoji pevnostního systému raně středověkého hradu v Mikulčicích. Vedle shrnutí výsledků dosavadních výzkumů mikulčických mostů šlo o kritickou analýzu stávající představy o podobě severovýchodní brány akropole hradu a o vyhodnocení zachycených pozůstatků severozápadní brány předhradí. V roce 2013 proběhl v Mikulčicích také revizní výzkum VI. kostela jako poslední terénní akce v rámci projektu realizovaného v souvislosti s přípravou nové památkové prezentace mikulčických sakrálních staveb, a dále předstihový záchranný výzkum při přestavbě hlavní budovy mikulčického památníku Velké Moravy. Obě akce poskytly nové poznatky k hlubšímu poznání sakrální architektury i profánní zástavby Mikulčic a center Velké Moravy obecně.

Knihy o raně středověkém mohylovém pohřebišti ve Stěbořicích u Opavy vůbec poprvé souhrnně publikovala slovanský mohylník v prostoru Moravy a českého Slezska. Způsob pohřbívání i nalezené milodary zemřelých jasně odrážejí kulturní a patrně i mocenskou expanzi, v druhé polovině 9. století z ústředních oblastí Velké Moravy pronikající dále na sever. Cennou součástí knihy jsou i antropologické analýzy, umožňující detailně poznat populaci pohřbenou na stěbořickém mohylníku.

Nezastupitelná byla při řešení všech uvedených témat interdisciplinární spolupráce a aplikace efektivních přírodovědných metod. Jako příklad výstupu v této oblasti je možné uvést publikaci o významu studia kostí končetin pro poznání rozvoje rodu *Homo*, znovu upozorňující na důležitou úlohu rukou a nohou při postupné hominizaci.

Nejvýznamnější publikační výstupy pracovníků ústavu (v chronologickém pořadí):

Nývltová Fišáková, M.: *Osteometrická a funkční analýza a evoluce autopodií u rodu Homo*. Brno: Moravské zemské muzeum, 2013. 123 s.

Škrdla, P. – Adamovič, J. – Rychtaříková, T.: *Hradsko u Mšena – nejzápadněji položená lokalita bohunicíenu. Archeologické rozhledy*. Roč. 65 (2013), s. 895–905.

Svoboda, J. – Mikulík, J. – Novák, M. – Polanská, M. – Schenk, Z. – Wilczyński, J. – Wojtal, P.: *Předmostí. Building an Authentic Museum*. Brno: Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., *Ústav antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity*, 2013. 77 s.

Přichystal, A. – Šebela, L.: *The Bell Beaker culture in Eastern Central Europe and silicite (flint) Axes. Current researches on Bell Beakers. Proceedings of the 15th International Bell Beaker Conference: From Atlantic to Ural. 5th – 9th May 2011, Poio (Pontevedra, Galicia, Spain)*.

Santiago de Compostela 2013 – (Prieto Martínez, P.; Salanova, L.) s. 163–176.

Tejral, J.: *Anonyme Herrscher des 5. Jahrhunderts nördlich der Donau und ihre Selbstdarstellung auf dem Weg ins Jenseits. Macht des Goldes, Gold der Macht. Herrschafts- und Jenseitsrepräsentation zwischen Antike und Frühmittelalter im mittleren Donaauraum. Forschungen zu Spätantike und Mittelalter 2*. Leipzig – Weinstadt: Verlag Bernhard Albert Greiner, 2013 – (Hardt, M.; Heinrich-Tamáska, O.) s. 295–319.

Tejral, J.: *Cultural or ethnic changes? Continuity and discontinuity on the Middle Danube ca A.D. 500. The Pontic-Danubian Realm in the Period of the Great Migration*. Paris – Beograd: Association des amis du Centre d'histoire et civilisation de Byzance Paris, Arheološki Institut Beograd, 2012 – (Ivanišević, V.; Kazanski, M.) s. 115–188.

Loskotová, Z.: *Lombard burial grounds and graves of social elites north of the Middle Danube in the light of recent research. Macht des Goldes, Gold der Macht. Herrschafts- und Jenseitsrepräsentation zwischen Antike und Frühmittelalter im mittleren Donaauraum. Forschungen zu Spätantike und Mittelalter 2*. Leipzig – Weinstadt: Verlag Bernhard Albert Greiner, 2013 – (Hardt, M.; Heinrich-Tamáska, O.) s. 321–337.

Poláček, L.: *Mosty a říční archeologie v Mikulčicích (teze). Přehled výzkumů*. Roč. 53, č. 2 (2012), s. 23–38.

Hladík, M.: *Severozápadná brána a opevnenie na predhradí hradiska Mikulčice – Valy. Přehled výzkumů*. Roč. 53, č. 2 (2012), s. 39–67.

Mazuch, M.: *Prostor severovýchodní brány akropole raně středověkého mocenského centra Mikulčice – Valy. Přehled výzkumů*. Roč. 53, č. 2 (2012), s. 69–95.

Kouřil, J. – Tymonová, M.: *Slovanský kostrový mohylník ve Stěbořicích*. Brno: Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., 2013. 278 s.

Procházka, R.: *Grundzüge der spätmittelalterlichen Grundstückbebauung in Brno (Brünn). Stadt – Land – Burg. Festschrift für Sabine Felgenhauer-Schmiedt zum 70. Geburtstag. Internationale Archäologie. Studia honoraria 34. Rahden Westf., 2013 – (Theune-Vogt, C.; Scharrer-Liška, G.; Huber, E. H.; Kühtreiber, T.) s. 89–99.*

Roku 2013 ústav díky finančním prostředkům poskytnutým Akademií věd ČR významně pokročil v zajištění svého materiálního a prostorového zázemí. Pokračovala stavební rekonstrukce a adaptace budovy na ul. Čechyňská 363/19 v Brně pro potřeby brněnského ústředí ústavu a dalších brněnských pracovišť Akademie věd ČR.

Obr. 1. Prof. dr. Petr Sommer (Centrum medievistických studií, Praha) diskutuje v průběhu mezinárodní vědecké konference „Cyrilometodějská misie a Evropa – 1150 let od příchodu soluňských bratří na Velkou Moravu“.

V objektu nové výzkumné základny v lokalitě Mikulčice – Trapíkov byl v průběhu roku 2013 zahájen standardní provoz, oficiální slavnostní otevření základny proběhlo 10. 10. 2013, v následujících měsících se dokončovala instalace vybavení laboratoří. Přípravu prestižního vědecko-edukativního projektu „Archeologický park Pavlov“ zkomplikovaly nepředpokládané, částečně autenticky dochované nálezové situace mladého paleolitu v místě projektované budovy archeoparku; roku 2013 se přikročilo k předběžné sondáži na dotčené ploše. Pokračovala generační výměna vědeckých týmů, ukončeny nebo redukovány byly některé úvazky. V souladu se Stanovami Akademie věd ČR a dalšími ústavními normativy bylo roku 2013 atestováno celkem 13 vysokoškolsky vzdělaných pracovníků výzkumu, jedna pracovnice úspěšně ukončila doktorandské studium.

Velmi důležitou složku aktivit ústavu představovaly nadále záchranné výzkumy, prováděné na základě ustanovení § 22, odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. V roce 2013 bylo uzavřeno nebo realizováno celkem 38 dohod o provedení záchranného archeologického výzkumu. Příkladem rozsáhlejší akce tohoto typu může být za aplikace moderních přírodovědných a dokumentačních metod realizovaný výzkum polykulturní sídlištní lokality při příležitosti plánované výstavby komplexu rodinných domů v obci Jevišovka na jižní Moravě.

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., po celý rok 2013 nadále připomínkoval přípravu paragrafového znění nového zákona o ochraně památkového fondu, který by měl nahradit stávající zákon o státní památkové péči (činnost v poradní komisi ministryně/ministra kultury ČR, koordinace oborové diskuse k dané problematice, podíl na přípravě výkladových materiálů a připomínek). Pro orgány státní a místní správy a samosprávy, pro další instituce, podnikatelské subjekty i soukromníky bylo v roce 2013 na pracovišti vyhotoveno v písemné formě 997 odborných expertiz a vyjádření, přijato bylo celkem

708 ohlášení stavební činnosti na území s archeologickými nálezy ve smyslu zákona č. 20/1987 Sb., v platném znění, ústavem dále distribuovaných jednotlivým oprávněným archeologickým organizacím k realizaci záchranných archeologických výzkumů. K nejvýznamnějším zpracovaným expertizám lze řadit návrh na prohlášení odkrytých základů románské rotundy na ul. Vídeňská na Starém Brně za kulturní památku, postoupený Ministerstvu kultury ČR, zajišťující památkovou ochranu pozůstatků sakrální architektury 11. století zachycených na podzim roku 2012 při záchranném archeologickém výzkumu o. p. s. Archaia Brno. Tato významná památka počátků české státnosti, křesťanství a kultury tak bude zachována v autentické podobě a expozičně zpřístupněna.

Z významných prezentačních akcí je třeba uvést zejména mezinárodní vědeckou konferenci „Cyrilometodějská misie a Evropa – 1150 let od příchodu soluňských bratří na Velkou Moravu“ (Velehrad, Mikulčice, 13.–17. 5. 2013), tvořící stěžejní součást oslav výročí vstupu svatých Cyrila a Metoděje do moravských dějin. Na velké pětidenní akci, pod záštitou předsedy vlády České republiky a dalších významných osobností a institucí pořádané Archeologickým ústavem AV ČR, Brno, v. v. i., zaznělo přes čtyřicet referátů, přednesených odborníky z mnoha evropských zemí a dotýkajících se celého komplexu témat spojených s touto zásadní dějinnou událostí (obr. 1.). Nově vybudované výzkumné základně ústavu v Mikulčicích pak byla věnována samostatná publikace, dokumentující a prezentující archeologickou základnu jako součásti „genia loci“ lokality Mikulčice – Valy (Poláček, L. – Pelčák, P. – Kořínková, J. – Uřídilová, M.: Archeologická základna v Mikulčicích. Brno: Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., 2013. 96 s.).

Také v roce 2013 se základní výzkum realizoval v kooperaci se zahraničními vědeckými institucemi, smluvně zajištěné v celkem 11 projektech a osmi meziústavních dvoustranných dohodách (např. Ústav evoluční antropologie Max-Planck-Gesellschaft v Lipsku – paleoge-

netické analýzy antropologického materiálu z Dolních Věstonic, Moravia Magna – velkomoravská pohřebiště, RGK Frankfurt a. M., Rakouský archeologický institut ve Vídni – výzkum římských vojenských táborů v Dolním Rakousku a na Moravě, přírodovědné analýzy antropologického materiálu z moravských langobardských pohřebišť ad.; z meziústavních dohod kupř. s Römisch-Germanisches Zentralmuseum Mainz, Forschungsinstitut für Vor- und Frühgeschichte; nebo s Institut für Prähistorische Archäologie der Freien Universität Berlin). Stejně tak pokračovala efektivní odborná součinnost s mnoha vysokoškolskými pracovišti, i účast na vlastní pedagogické praxi (celkem sedm pracovníků ústavu; univerzity Masarykova, Karlova, Slezská, Palackého, Západočeská, Hradec Králové).

Vedle vlastní výzkumné činnosti ústav prezentoval vybrané poznatky ze své práce v rámci nejrůznějších vzdělávacích a popularizačních akcí, v tisku, rozhlasu a televizi. Zmínit lze spoluúčast na pořádání pracovního semináře pro archeology-památkáře, archeology-muzejníky a studenty archeologie a muzeologie „Za raně středověkou archeologií na jižní Moravu“ v rámci projektu *Porta culturae* (reg. č. M00184). Badatelé ústavu spolupracovali rovněž na přípravě velké výstavy ke stému výročí založení Slováckého muzea v Uherském Hradišti, mapující dějiny archeologického bádání v regionu jihovýchodní Moravy na základě poznatků a exponátů z celé řady významných vědeckých a muzejních institucí České republiky („To nejlepší z archeologie. 100 let objevů a výzkumů na Uherskohradištsku“; Slovácké muzeum, Uherské Hradiště, 21. 11. 2013 – 2. 3. 2014). Široce byla prezentována nová výzkumná základna ústavu v Mikulčicích – Trapíkově, kde proběhlo postupně slavnostní otevření 10. 10. 2013 (hosté a média), setkání pamětníků a příznivců archeologického pracoviště 23. 10. 2013 a den otevřených dveří pro veřejnost 2. 11. 2013. Další početné edukační aktivity byly vázány jak na širší projekty „Týdnů vědy a techniky“ a „Dnů otevřených dveří“, tak proběhly samostatně (Brno, Praha, Dolní Dunajovice, Mikulčice, v zahraničí např. Britské muzeum v Londýně).

Ve vlastních edičních řadách nebo ve spolupráci s dalšími odbornými institucemi vydal Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., v roce 2013 tři neperiodické a dvě periodické publikace:

Kouřil, J. – Tymonová, M.: Slovácký kostrový mohylník ve Stěbořicích. Brno. 278 s. ISBN 978-80-86023-88-5

Poláček, L. – Pelčák, P. – Kořínková, J. – Uřídilová, M.: Archeologická základna v Mikulčicích. Brno. 96 s. ISBN 978-80-86023-34-2

Svoboda, J. – Mikulík, J. – Novák, M. – Polanská, M. – Schenk, Z. – Wilczyński, J. – Wojtal, P.: Předmostí. Building an Authentic Museum. Brno. 77 s. (vydáno spolu s Ústavem antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity) ISBN 978-80-86023-33-5 ISBN 978-80-210-6189-7

Měřínský, Z. – Kouřil, P. (ed.): Archaeologia historica, sv. 37/2013/1, 2, 772 s. ISSN 0231-5823

Škrdla, P. (ed.): Přehled výzkumů, sv. 53-1, 2 (2011), 188 + 190 s. ISSN 1211-7250

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., v roce 2013 pořádal nebo spolupřádal čtyři mezinárodní konference a sympozia:

Cyrlometodějská misie a Evropa – 1150 let od příchodu soluňských bratří na Velkou Moravu, Velehrad, Mikulčice, 13.–17. 5. 2013. Hlavním pořadatelem Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., celkem na 220 účastníků, z toho 23 ze zahraničí.

World of Gravettian Hunters, Kraków, 25.–28. 6. 2013. Hlavním pořadatelem Instytut Systematyky i Ewolucji Zwierząt Polskiej Akademii Nauk, celkem 43 účastníků, z toho 41 ze zahraničí.

Partners – Rivals – Enemies. Archaeological record of interaction between two differently structured entities and its interpretation variability: section to 19th European Association of Archaeologist Annual Meeting, Plzeň, 4.–8. 9. 2013. Hlavním pořadatelem Západočeská univerzita v Plzni, celkem 55 účastníků, z toho 50 ze zahraničí.

Za raně středověkou archeologií na jižní Moravu. Pracovní seminář pro archeology-památkáře, archeology-muzejníky a studenty archeologie a muzeologie, Brno, Kopčany, Mikulčice, 14.–15. 10. 2013. Hlavním pořadatelem Krajský úřad Jihomoravského kraje, celkem 30 účastníků, z toho 6 ze zahraničí.

Jiří Doležel

LUMÍR POLÁČEK:

USUS AQUARUM – WASSER UND WASSERBAUTEN IM LEBEN DER FRÜHMITTELALTERLICHEN GESELLSCHAFTEN MITTELEUROPAS (BERICHT)

GERARD WILKE:

KONSTRUKTIONSUNTERSCHIEDE ZWISCHEN DEN BRÜCKEN IM NORDWESTSLAWISCHEN GEBIET

LUMÍR POLÁČEK, GERARD WILKE:

MÖGLICHKEITEN UND GRENZEN FÜR EINE REKONSTRUKTION DER „ERSTEN“ BRÜCKE VON MIKULČICE (TSCHECHISCHE REPUBLIK)

CHRISTIAN ZSCHIESCHANG:

USUS AQUARUM IN DER FRÜHMITTELALTERLICHEN TOPONYMIE. EINBLICKE

LUCIE GALUSOVÁ, MARTINA MAŘÍKOVÁ:

MOLENTES ODER *MOLENDINARI*? DIE FRAGE DER NUTZUNG DES WASSERRADES IM FRÜHMITTELALTERLICHEN BÖHMEN UND MÄHREN

LARS KRÖGER:

FRÜH- UND HOCHMITTELALTERLICHE BINNENSCHIFFE IN MITTELEUROPA. EIN ÜBERBLICK ZUM AKTUELLEN STAND DER FORSCHUNG

PETR KOČÁR, ROMANA KOČÁROVÁ, EMANUEL OPRAVIL †, RUDOLF PROCHÁZKA

ARCHEOBOTANICKÁ VÝPOVĚĎ BRNĚNSKÝCH PARCEL

PŘEHLED VÝZKUMŮ NA MORAVĚ A VE SLEZSKU ZA ROK 2013:

STŘEDOVĚK A NOVOVĚK

